

RAYMANN ZOEKT RAAD

Jörgen Raymann

Raymann zoekt raad

Levenslessen van een rasoptimist

Lebowski Publishers, Amsterdam 2017

© Jörgen Raymann, 2017
© Lebowski Publishers, Amsterdam 2017
Omslagfoto: © Jan Willem Kaldenbach
Omslagontwerp: Riesenkind
Redactie: Koos de Wilt
Auteursfoto: © Jan Willem Kaldenbach
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 3715 1
ISBN 978 90 488 3716 8 (e-book)
NUR 400

www.jorgenraymann.com
www.lebowskipublishers.nl
www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*'Geluk kan niet worden nagestreefd. Het is het ongewilde
bijproduct van toewijding aan een doel dat groter is dan jezelf'*

Viktor Emil Frankl, Oostenrijks neuroloog, psychiater en
overlever van de Holocaust

'Passion is energy.

Feel the power that comes from focusing on what excites you'

Oprah Winfrey

Inhoud

<i>Inleiding</i>	9
<i>1. Mijn leven van vallen en opstaan</i>	13
Peggy	17
Heb je haast? Ga dan zitten	20
Ruim je huis op als het een rommel is	23
Kuifje in Afrika	26
Esselien van Doornegat	31
Hoogmoed voor de val	34
<i>2. Identiteit is alles</i>	37
Ben jij niet die man van...?	42
Don't you eyeball me	45
Een reis van duizend mijl	48
Je moeder in de spits	52
Spiegeltje spiegeltje aan de wand	55
Keuzestress	58
Ik ben een timmerman	61
<i>3. De wegen naar geluk zijn als de wegen naar Rome</i>	63
Wie een leven redt, redt de wereld	67
Gelukkig maken ze geld	71
Fake it till you make it	74

Het groene monster	80
Een kompas voor geluk	84
De duim: je passie kennen en positief blijven	87
De wijsvinger: op je pad blijven	90
De middelvinger: zorgt voor het overzicht	95
De ringvinger: trouw blijven aan anderen en aan je eigen identiteit	97
De pink: blijven doorontwikkelen	100
 <i>4. Hoe zet je tegenslagen om in kansen?</i>	103
De landing werd weer ingezet	107
O, zit dat zo! De vier o's	110
De eerste o: ontwaken	115
De tweede o: (her)ontdekken	123
De derde o: oriëntatie	129
De vierde o: ondernemen	136
 <i>5. Groeiend ouder worden:</i>	
<i>maak van je leeftijd een sterkte</i>	141
Best leuke mensen	146
Kies hoe je ouder wordt	148
Leer altijd nieuwe lessen	151
Blijf je zegeningen tellen	155
Time is on my side	158

Inleiding

Begin 2016. Ik zou over een paar maanden vijftig worden, wat het absolute hoogtepunt in mijn leven moest zijn, maar ik zat in diepe shit. Op mijn dertigste had ik me voorgenomen om op mijn vijftigste verjaardag in mijn nieuwe Aston Martin met mijn vrouw Sheila naar ons tweede huis in Monaco te rijden, en van daaruit op ons zeiljacht de ss Tante Es de wereldzeeën te bevaren op zoek naar warme gebieden en mooie stranden.

Als ik de afgelopen twintig jaar wat slimmer was geweest, was het misschien nog gelukt ook. Maar die Aston Martin heb ik niet, het huis in Monaco ook niet, laat staan het zeiljacht. Eigenlijk is alleen Sheila gelukt.

Ik had lange tijd vaste contracten in Hilversum, was partner in een televisieproductiebedrijf en kreeg elke maand, vanuit verschillende kanten, keurig twintigduizend euro op mijn rekening gestort en deed mijn ding. Natuurlijk deed ik mijn best, maar het was niet met de scherpste die ik eerder had. De echte passie was verdwenen. Het was goed genoeg zo, hield ik mezelf lange tijd voor. Natuurlijk voelde ik wel dat het niet meer zo fantastisch ging, en juist daarom bewoog ik niet meer. Als je heel lang succesvol bent en geen directe concurrentie hebt, word je arrogant en lui. Ik dacht dat ik de enige met een kleurtje was die op NPO1 op topniveau meedraaide. Er stond heel lang niemand te rammelen aan het hek, dus mijn positie

leek veilig. Ik vernieuwde mezelf niet meer en bleef lekker in mijn comfortzone.

Het is als een stilstaand slootje: als je het met rust laat, is er niks aan de hand, pas als je er een steen ingooit of erin springt, ruik je de stank. Alles wat niet stroomt, gaat stinken. Zo ook het leven: als dat niet in beweging is, kun je er donder op zeggen dat het misgaat.

Ik was in mijn beproefde typetjes blijven hangen, zoals Tante Es, deed precies datgene waar ik anderen in mijn *motivational speeches* al jaren voor waarschuwde. Ik sprak al die tijd grote groepen professionals toe met een overtuigend verhaal dat je regelmatig in de spiegel moet kijken en daarna moet handelen, dat je juist het dak moet repareren als de zon schijnt, niet pas als het regent. Maar wat deed ik zelf? Juist als het goed lijkt te gaan, kijk je niet meer in de spiegel, let je niet meer op de signalen om je heen. Tot het opeens te laat is, zoals in mijn geval. De geldstroom stokte begin 2016, mijn contracten werden niet verlengd, van de ene op de andere dag was mijn horizon leeg...

In dit boek neem ik je mee langs de pieken en dalen uit mijn leven, want er waren er nog veel meer. Ik laat je zien tegen welke muren ik ben gebotst, hoe ik ploeterend weer opstond om vervolgens na een tijdje rust een nieuwe *wake-up call* te krijgen. Door schade en schande kwam ik erachter hoe essentieel het is om uit te vinden wat je identiteit is, uit te vogelen wat jou uniek maakt, waar je gelukkig van wordt. Ik vertel je over hoe ik regelmatig mijn koers vond in de woelige baren van het leven, toch afdwaalde en uiteindelijk weer richting wist te bepalen.

Afgelopen jaar was ik dus voor de zoveelste keer afgedwaald en werd het tijd om de balans eens op te maken. Ik heb ontdekt dat het helpt om je verhaal te delen, omdat mensen gewoonlijk liever over hun successen praten dan over hun tegenslagen. En ik ken tegenslagen genoeg. Daarom dit boek, wie weet helpt het jou. Ik ga je ook vertellen over Hi5, een kompas waarmee ik elke dag de juiste keuzes probeer te maken, richting probeer te bepalen. En ik vertel je over het idee van de vier o's, dat gaat over de situaties in het leven waar we vroeg of laat allemaal mee te maken krijgen, en je kan helpen de draad op een slimme en handige manier weer op te pakken na tegenslagen.

Er komen in het boek ook veel mensen langs die mij ooit geholpen hebben de kracht te vinden om steeds opnieuw weer op te staan. Mijn vrouw, mijn dochters, mijn zus, mijn vader en moeder, andere familieleden en vrienden die me – ieder op zijn of haar eigen manier – hebben geleerd hoe ik me door het leven kon worstelen. Mensen die ik zomaar een keer heb mogen ontmoeten onderweg, collega's en anderen die mij geïnspireerd hebben. Allemaal mensen die bij mijn dreamteam zijn gaan horen. Je vergeet het namelijk snel, maar succes kun je alleen hebben als je het deelt. Mijn dreamteam heeft mij op het goede pad gebracht en mij daar gehouden.

1

Mijn leven van vallen en opstaan

'Life is what happens to you, while you're busy making other plans'
John Lennon, in 'Beautiful Boy (Lonely Boy)' op het album
Double Fantasy, 1980

Naast geluk en plezier krijgt iedereen in zijn leven te maken met tegenslag en verlies. Daar hoeft je helemaal niets voor te doen, dat krijg je gratis en voor niks. Wat je wel kunt doen, is leren hoe je erop kunt anticiperen en hoe je ermee om kunt gaan.

Ik heb dierbaren verloren op momenten dat ze het belangrijkste voor me waren, ik ben mijn eigen baas geworden, heb professionele successen gevierd, om daarna weer genadeloos hard op mijn bek te gaan. Ik heb mensen met *power boosts* een zetje in de rug gegeven, vrienden gemaakt en heb me vervolgens in een overwinningsroes als een arrogante kwal gedragen. Ik begon het normaal te vinden dat mensen me in de winkel voor lieten en dat de deur voor me werd opengedaan. Me netjes voorstellen, zoals mijn moeder me heeft geleerd, vond ik ook niet meer nodig. Iedereen kende me toch? Ik weet nog dat mijn moeder mij tijdens een feestje een keer een klap gaf toen een meisje zich netjes aan mij kwam voorstellen en ik alleen een afwezig 'hoi' uitbracht. Het is goed dat mijn bloedeigen moeder mij, net als vroeger, terechtwees op een moment dat ik het weer even in mijn bol kreeg. Ik zag het zelf niet meer.

In 2013 stopte ik met theater, het was klaar. Ik was ook al elke week op televisie, en met theater erbij werd het te veel voor het publiek, vond ik zelf. Maar begin 2016 stopte onverwachts *Baas*

Raymann, mijn laatste tv-programma. Het werd gecancelld, de NPO vond het niet goed genoeg. Vervolgens bleek ook dat een forse investering die ik had gedaan op niks was uitgelopen, nog een grote klap die ik te incasseren kreeg. Ik dacht ook eens een meesterzet te doen en een investering in vreemde valuta af te sluiten om een eventuele koerswinst te kunnen gebruiken in mijn voordeel. Je hebt economie gestudeerd of niet, dacht ik. Ik was een financieel genie, tot ik op een dag wakker werd en op mijn scherm zag dat die zes ton zomaar in rook was opgegaan. Een financiële strop, eigenlijk geboren uit simpele hoogmoed.

Als je de rozen ruikt, vergeet je vaak de doornen. Ik kreeg een moment van heftige paniek. Wat nu? Ik had geen programma meer, dat betekende dat ik de maandelijkse bak met geld uit Hilversum ook kwijt was. Dit was precies waar al mijn *motivational speaking*-sessies, die ik al jaren geef, over gingen. Daar vertel ik altijd dat als mensen te lang in hun comfortzone blijven hangen, ze uiteindelijk in een zelf gegraven kuil donderen. Nu was ik aan de beurt, en niet voor de eerste keer trouwens.

Peggy

De eerste grote tegenslag in mijn leven was de dood van mijn zus Peggy, mijn grote voorbeeld. Zij was mijn oudere, verstandige zus, iemand die zich door niets en niemand gek liet maken en altijd haar eigen pad koos. Waar ik mij regelmatig liet imponeren door beroemde en schijnbaar succesvolle mensen, en zelf ook graag applaus kreeg bij wat ik deed, bleef Peggy altijd realistisch en bedachtzaam. Het kon haar niks schelen, ze was haar eigen graadmeter en had geen publiek nodig dat applaudisseerde.

Ik was negentien en was net mijn studie bedrijfseconomie begonnen aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Ik weet nog dat ik op een dag met de trein was teruggekomen van college en het huis van mijn oom en tante binnenkwam, bij wie ik op dat moment woonde. Ik liep de kamer in en zag ze bedrukt aan tafel zitten. Ze keken me anders aan dan normaal. Er was iets ergs aan de hand, las ik in hun ogen. 'Kom maar even mee naar boven,' zei mijn oom en stopte ondertussen een geel pilletje in mijn mond. Ik dacht eerst nog: what the fuck, wat heb ik nou weer gedaan?

Hij begon te huilen en vertelde zachtjes dat mijn zus was overleden. Zomaar, opeens, een hartstilstand. Razendsnel kwam de herinnering aan het moment waarop Peggy me naar de Surinaamse luchthaven Zanderij had gebracht, niet lang daarvoor, toen ik afreisde naar Rotterdam. Glashelder had ik op mijn netvlies hoe ze in tranen voor me stond. Ik weet nog dat ik

stoer tegen haar zei dat het allemaal goed zou komen, dat we elkaar weer snel zouden zien. We hebben elkaar daarna nog een paar keer aan de lijn gehad toen ik eenmaal aan mijn studie begonnen was.

Ik hoorde mijn oom in shock aan, ik kon niets uitbrengen en bleef stil voor me uitkijken. Mijn oom vertelde me dat Peggy zich niet lekker had gevoeld, bij de EHBO zei de arts dat er niets aan de hand was, maar zij en haar vriend vertrouwden het niet en gingen naar de huisarts. Hij merkte dat er iets niet goed was met haar hart, stuurde haar meteen weer naar een ander ziekenhuis. De specialist van dienst ging heel even weg om de opname in orde te maken en Peggy stierf ter plekke. Ze was drieëntwintig jaar oud, sinds een jaar moeder van een dochtertje. Van het ene op het andere moment was ze uit het leven gerukt. Dit hoorde bij geen enkel plan, dit was pure onrechtvaardigheid en oneindig verdrietig.

Het gele pilletje dat ik van mijn oom kreeg bleek valium te zijn, en het deed zijn werk. Mijn oom was radioloog, dus hij wist wat hij deed. Ik was in een vreemd soort trance geraakt. Het enige wat ik dacht was: ik moet naar mijn moeder in Paramaribo. Ik regelde een vliegticket en sprak kalm over de situatie met mijn toenmalige vriendin. 'Het komt goed,' zei ik. Ik vertelde dat ik naar mijn moeder zou gaan om het een en ander te regelen.

Het kwartje viel pas echt toen ik in Suriname Peggy in een kist zag liggen. Dit klopte totaal niet. Ineens realiseerde ik mij dat ik haar nooit meer zou kunnen knuffelen en dat ik haar nooit meer om advies zou kunnen vragen. Ineens was duidelijk dat ik mijn ankerpunt kwijt was, voor altijd. Als een komeet kwam het besef binnen dat ik het vanaf dat moment in mijn eentje moest zien te rooien. Een keihard *wake up*-moment.

Mijn vader was een paar jaar daarvoor ziek geworden en die tegenslag hadden we samen overwonnen. Hij had plotseling een hersenbeschadiging opgelopen als gevolg van een hartstilstand en was niet meer de succesvolle accountant en kostwinner van ons gezin. Het waren economisch en politiek barre tijden in Suriname, zo net na de militaire coupe. Mijn moeder pakte haar leven weer op en zocht naar manieren om het goed te doen voor ons. Dat deed ze fantastisch, maar voor mij bleef Peggy mijn grote voorbeeld, mijn steun en toeverlaat. Zij was het die mij motiveerde en vertrouwen in mij had. Zij zag dat ik het goed deed op school en zei dat ik naar Holland kon gaan om te studeren, zodat ik in de voetsporen van mijn vader kon treden. Zij had mij tot aan de gate gebracht. Peggy's dood was verschrikkelijk.